

Barbaruse ja Semperi kirjavahetus 1911–1917

1. Barbarus Semperile

Kiiev, 10. veebruar 1911.

Kiievis.¹ 10/II/
1911

Kallis Semper! Saan õige väha välimisi teateid, olen ennast puljavast² elu ringist lahti ütelnud, ehk õigem – selle ringi miniaturiliseks muutnud. Saan vahete vahel is. Linde³ käest teateid, kes mulle ka „franco” uuemat kirjandust muretseb. „N-E” ilmub ajakirjana ainult mineva aasta eest. (6 nr.) Siis – endine katse albumidega.⁴ Rahaline seisukord kui ka publikumi vaimuline seisukord ei luba tööd selles vormis jätkata. Ajakirja võib siis jätkata, kui mehi leidub, kes oma nime vekslite kui oma komponeeritud tööde alla võivad kirjutada... Selleks aega, kannatust, – kui ka Semper oma pungaga abiks ja toeks ilmub. Arvatavasti töötame meie ühes koos edasi, nagu koolipingil.⁵ Rajasin omale ka teoreetilisi toetussambaid, – ei mõtelnud’gi enam nii pea kirjutada. Aga teoria on ka tarvis elusse viia, tarvis on teda omapäraliselt kehastada ja ma kirjutan jälle. Praegust on natukene proosat käsil.⁶ Soovin ka Sulle jõudu oma kunsti ürgmõttele kehastust anda, siis on tal elu õigus. „N-E” nr. 4 peaks ka varsi ilmuma. Kui minu paberid enne trükkimist sinna jõudsid, siis ehk ilmub sääl ka mõni, kui ei, – siis nr. 5as...⁷ Ülikooli interregnumi aeg lubab ehk muusadega mässata, muidu on ju arstiteadlastel зачериси⁸ iga käe ja jala varba jaoks... Andsin enne jõulu kolm ära; kevadeks jäi 5 veel. Üks sodi, kuidas ülikooli asjad lähavad. Minul on ta ikkagi kõrvaline asi, nagu gümnaasium. Tervitusi J. W...

Kiievis 10/II. 1911.

Mõtlen siin paar kuud veel puigeldada, siis vist Haapsalu. Ehk näeme suvel, siis räägime ... Adr. Мариинско-Благов. 67/12. j.n.e.

[*Piltpostkaart. Aadress: Noormees. /J. S e m p e r. /*] Галерная 23/8./ „С П Б “.

2. Barbarus Semperile

Kiiev, 19. veebruar 1911.

Vastuseks:⁹ Ei ole ka siin midagi neitsilist idyllilist, vaid ülbe igapäevsus looduses kui loomuses. Hobused ja inimesed murravad uulitsa lõgastikkudes jalgu, – igapäevane jalgade kurbmäng

¹ J. Vares (Barbarus) õppis 1910–1914 Kiievi ülikoolis arstiteadust; 1917 sooritas sealsamas riigieksami. J. Semper õppis 1910–1914 Peterburi ülikoolis germaani-romaani filoloogiat.

² Voogavast.

³ B. Linde oli sellal ajakirja Noor-Eesti toimetuse sekretär.

⁴ Ajakiri Noor-Eesti ilmus aastail 1910–1911. Kirja kirjutamise ajal oli ilmunud kolm numbrit. Nr. 4 sai tsensori trükiloa 15. veebruaril 1911, viimane, nr. 5/6, 15. oktoobril 1911. – Noor-Eesti albumid ilmusid enne ja pärast ajakirja: I (1905), II (1907), III (1909), IV (1912) ja V (1915).

⁵ Barbaruse ja Semperi sõprus algas ühiste õpingute aastail 1905–1910 Pärnu gümnaasiumis.

⁶ Barbaruse selle perioodi proosatööd on tundmata.

⁷ Ajakirjas Noor-Eesti nr. 4 ja 5/6 ei leidu Barbaruse kaastööd, küll aga oli ilmunud tema luuletusi ajakirja 1. ja 2. numbris.

⁸ Arvestusi (vn).

⁹ Enamik Semperi kirju Barbarusele nende korrespondentsi algaastaist on seni leidmata.

J. Vares-Barbarus
Esimese maailmasõja
ajal Kiievis [1916].
EKM EKLA, A-30: 15

(ногодрама). Ülikoolis tüütav ja väsitav olla; oleks ometigi midagi kindlat! Kui midagi, – siis täiesti, nagu Hamlet – „быть или не быть“¹⁰. Nüüd teises käes Rauberi anatomia¹¹, ühes Tammsaare („Üle piiri“) (juba teist korda). Igavad on mõlemad, nii et „ise“ ka igavaks kisub minema. Siit ära sõita, oleks aasta kaotatud. Õige kamane asi. „N-E“ 3 nr. on tõesti labane. Ei tahtnud sellest kirjutada: mõni noormees arvab viimati, et ma seda oma tööde puudumise pärast nr. 3-s teen. Kui niisuguseid ülgastavaid¹² asju „N-E“-sse mahutatakse, siis loen paremaks oma töösid iseseisva albumina ilmuda lasta; ehk aasta pärast, kui ma oma töödele teoreetilise mõõdupuu ligi anda võin, mis arvustust juhtida võib. On ju meie arvustajad niisama käkisepad, nagu enam jagu kirjutajaid. (Aspe kiitus. Grüntali poolt¹³ j.n.e.) On aga vinged!

Kiievis. 19/II
1911.

Mis tõugu Sinu „N-E“ kaastööd on?¹⁴ Ei oleks vist meie kirjanduse kahjuks, kui mõni hea arvustaja Sööti, Ansomardit j.n.e. õige tubliste sarjaks. Ka ennast usaldaks ma kunstnik-arvustaja hooleks, aga Jürgensteini labakindaliste sõnutuste¹⁵ alla heita – on nagu iseene eitamine. Suvel loen ehk oma proosatööd Sinule ette, kui kokku saame. Tervitades, J. Vares.

[*Piltpostkaart. Aadress: K.a. /Noormees. (stud. phil.)/ Joh. S e m p e r. /Tuhalane. Л и ф л./чер. г. „Ф е л л и н“*]

¹⁰ „Olla või mitte olla“ (vn.); tuntud repliik W. Shakespeare'i draamast „Hamlet“.

¹¹ Prof. A. Rauberi laialt tuntud anatoomiakäsiraamat „Lehrbuch der Anatomie des Menschen“ I–II (1870–1872), mida ümbertöötatult on korduvalt välja antud (20. Tr. 1968/69).

¹² Tülgastavaid.

¹³ V. Grünthali (Ridala) arvustus E. Aspe jutustuse „Ennosaare Ain“ kohta (vt. Postimees 31. XII 1910, nr. 298).

¹⁴ Semperilt ilmusid ajakirjas Noor-Eesti nr. 5/6 luuletused „Lilled palavikus“ ja „Raamatuga“, artikkel „Sümbolism ja Saksa romantism“ ja arvustus „Mõtted. Teine raamat“.

¹⁵ On osatatud kriitik A. Jürgensteini didaktilis-moraliseerivaid arvustusi, mis suunatud nooreestiliku kirjanodusuenduse vastu. Vt. nt. ajakirja Noor-Eesti nr. 1 arvustus (Postimees 24. II 1910, nr. 45).

3. Barbarus Semperile

Kiiev, 3. aprill 1911.

Semper! palju pahandavaid igapäevsusi on oma jagu mind paraliseerinud. Pääle selle ei rahusta mind nüüdse luulekunsti käsitlemine ega ka teoria sugugi ja ma otsin juba hulka aega niiti, mis mind sellest labirintist välja aitaks, aga jällegi igapäevsus, nii inetu kui ta ka ei ole: eksamid, raha puudus ja veel tosin teisi mis ühiselt vaadates rohkem ei ole kui “igapäevsuste” kogu, milledest ka pühadeks lahti ei saa. Ehk kunagi!.. Varsi munade pühad. Kuked munevad nüüd muidugi kanadega võidu – Aprill... Häid pühi!

J. Vares

Kiievis, 3/IV. 1911.

„N-E” saan ma ikka 2–3 nädalit hiljem kätte. Ei ole teda¹⁶ veel siin pool näinud... Saadan täna nõudmise... Kaastööd ei mõtle nii peasaata. Tervitusi W–e ja U–le.¹⁷

[*Piltpostkaart. Aadress: Г-ну студ. /И. Семперу./ В. О. 5-ая линия, 38 кв. 27./ “СПБ”*]

4. Barbarus Semperile

Kiiev, 2. mai 1911.

Semper! Olen „N-E” toodetest õige tüdinud. Ei või kedagi süüdistada, sest ka ise ei ole sinna õige midagi saatnud. Sööt ei ole nagu sugugi oma poosis: on midagi võõrast, mis külma-värinaid üle piha ajab.¹⁸ Kõik paistab ilma eluta, ilma temperamendita, nagu kõik Eesti ... Prantsuse kirjandust olen õige väha alguskeeles lugenud ja ka säält pidin midagi leidma, mis jällegi mõtlema paneb: kas siis Eestis midagi omapäralist ei ole. On siis Suitsu „Noored-sepad” j.v.t. ainult moonutatud tõlge Georges, Duhamel’i „Ehan, Ehan! Fuse le Feu!” Meie „luulekuningas” ja nii väeti ...¹⁹ Saatsin täna „N-E”le paberi, mis ehk trükkida kõlbab.²⁰ Tervitades, J. Vares. Tervita Uluotsa ja Varepit, ka teisi!

[*Piltpostkaart. Kiri on dateeritud postitempli järgi.*

Aadress: Г-ну студ. /Иоганнесу Семпер/ В. О. 5-ая линия, 38 кв. 27./ “СПБ”/(обр. адр. Маринско-Благов./67/12. Киев).]

5. Semper Barbarusele

Peterburi, 5. mai 1911.

Peterburis, 5. V.–11.

Noormees! Tõesti, eesti kirj. pole kuigi palju lugemise väärilinegi. Ja siiski, is. Lintropid ja Co

¹⁶ Barbarus ootas ajakirja Noor-Eesti 4. numbrit.

¹⁷ Tervitusi läkitatakse arvatavasti Pärnu-aegsetele koolivendadele, sellal Peterburis õppivaile F. Varepile ja J. Uluotsale, kellest pikemalt vt. J. Semper. Teosed XII. Mälestused. Eesti Raamat, Tallinn, 1978, lk. 135 jj.

¹⁸ Ajakirjas Noor-Eesti nr. 4 ilmusid K. E. Söödi müstiliste ainetega luuletused „Põlismetsa järv” ja „Koerakoonlased”.

¹⁹ Selle arvamusega polemiseerides kirjutab N. Andresen: „On arvatud, nagu oleks Georges Duhamel luuletusega „Ehan! Ehan! Fuse le Feu!” võinud mõju avaldada „Noorte seppade” kujunemisele. Suitsust aasta võrra noorem Duhamel avaldas oma esikkogu 1907. aastal ja tema seppade-luuletus ei võinud Suitsu kätte sattuda enne „Noorte seppade” valmimist. Sepa ja sepikoja kujund oli sajandi alguses mitme maa luules väga levinud.” (N. Andresen. Elu tuli. Gustav Suitsu tulek luulesse. – Keel ja Kirjandus 1977, nr. 10, lk. 609.)

²⁰ Võimalik, et sel paberil oli kaks luuletust – „Õhtu pargis” ja „Jalutusel” –, mis ilmusid Noor-Eesti IV albumis 1912.

loovad suuri töösid;²¹ igast vähemastki silma upitavast tööst tuntakse rõõmu (kui „arvustaja“ mitte isiklises nääkleemis autoriga pole)! Omapäralisest pole juttu veel olemaski. Kõik on enam vähem jälgendajad. Suitsu „Elu tuli“ pole üksi Duhamel'i tõlge, vaid peaaegu tervelt soome meeste imitatsion,²² nagu keegi seda arvas teadvat.

Suveks kogun kaunistigi moona, et siis kõikidel võimalustel nii elada katsuda, kuidas kõige paremini meeldib. Viimasel ajal olen enamasti prantsuse sümbolistisi lugenud, kuna ka itallasi jõudu mõöda maitsenud olen.

Juba selle pärast, et Italias -d'Annunzio, Carducci, Pascoli olemas on, võib italia keele ära õppida.

Tervitustega Johannes Semper.

[*Piltpostkaart. Kiri on dateeritud postitempli järgi.*

Aadress: Г-ну И. Варес / Киев, Мариинско-Благов. / 67/12. / Обр. адр. Тухалане, чр. Феллин, Лиф.]

6. Barbarus Semperile

Kiiev, 20. mai 1911.

Kiievis 20/V.

Kallis Semper! Olen see aasta rohkem tööd ära teinud kui tarvis ... On veel kaks eksami, siis saan siit tulema ... (ärasõit 25 skp) Katsun ehk pühadeks Sinu poole tulla. Tuleva suve töötab mulle rohkem muljendisi ja ümbruse mõjundisi, kui tänavune: lähan Musta-mere laeva pääle sanitariks, et siis võimalik oleks Egiptuses ja Vanas Paradiisis viibida.²³ Homme eksam mineraloogiast, siis veel keemiast. Kui mitte enne, siis Pärnu laulupidul.²⁴

Tervitusi! J. Vares.

[*Piltpostkaart. Kirja daatum on täpsustatud postitempli järgi.*

Aadress: Herra stud. phil. / Johannes Semper / Тухалане (Tuhalaane) / Чер. г. „Феллин“ (Лифл.)

7. Barbarus Semperile

Kiiev, 2. märts 1913.

Kiievis, 2/III. 1913.

Kallis Semper! Kõige päält vabandust, et ma nii väha poole ülikoolis viibin, kuhu Sinu kaart adresseeritud oli, teiseks, – et ma aru ei saa, mis tähtsus statistilistel kavatsustel on. Jään siis ankeedi lehti ootama ja loodan, et Sa edaspidi isiklisi asju ja uudisid kirja kaudu teadustad. Oleme kõik nelja tuulte poole laiali paisatud, nagu ära valitud sugu.²⁵

Tervitades.

Sinu J. Vares.

Adr.: Киевъ, Левашовская 18/3.

[*Postkaart. Aadress: Herra üliõpl. / Johannes Semper. / В. О. 10 линия 15² кв. 42. / С П Б .]*

²¹ J. Lintropilt olid ilmunud novellikogud „Igapäevane elu“ (1909) ja „Nutt ja naer“ (1910) ning pikem jutustus „Villem Elgas“ (1911).

²² Soome mõjudest G. Suitsu noorpõlveluules vt. nt. N. Andreseni artiklis „Elu tuli“ (vt. eespool).

²³ Reis ilmselt ei toimunud; sellest pole teateid ei Barbaruse põhjalikes ankeetides ega elulookirjeldustes.

²⁴ Kas Barbarus ja Semper kohtusid Pärnu laulupeol, mis toimus 18.–20. juunini, selle kohta puuduvad andmed.

²⁵ Juudi rahvus.

8. Barbarus Semperile

Kiiev, 15. september 1913.

Kiievis, 15/IX. 1913.

Armas Semper! Jällegi lõgased suguosad, lõdvalt närtsuna rippuvad nidad, jällegi lõndunud kõhud rasvastel taladel ja kui väha ilusat viburinnalist; niisugune on minu töö toores aine. Ei ole veel õige oma mõtteid koguda saanud, kuna mu reisist²⁶ alles mõni päev tagasi on, aga ceterum censeo²⁷, et endine uhke „N-E“ rohkem hingele lähenes kui nüüdne populärsuse poole kalduv. Päälegi näib mulle, nagu oleks seegi taotus Soomest laenatud,²⁸ nagu meile säält ennegi kaunis külma põhjamaa manufakturi üle piiri on toimetatud. Soome võib selle väljaveo tõusu üle ainult rõõmustada, aga meie ei võida ka palju – ainult tühjuse ahastus saab osaks. Adress: Киев, Георгиевский пр. д. 11, кв. 5-ая.

Tervitades Sinu Joh. Vares.

[*Piltpostkaart. Adress: K. a. / Herra Johannes S e m p e r. / Вас. Остр. 2 линия / д. № 29, кв. 18-ая. / „С П Б.“ – Kirja kuupäeva ja allkirja on korratud postkaardi pildipoolel ning saatja-aadressi saatja-aadressi all.*]

9. Barbarus Semperile

Kiiev, 13. oktoober 1913.

13/X. 1913.

Kallis sõber! Sinu kaardil esinev kunsti credo – laia publikumi maitse eitamine on essentia vitalis²⁹ minu tülpinud meeltele, toeks minu kõrgile vaimule ... Ehk jõuame sellele kiusatusele vastu panna, mis ehk meie mehi ahvateleb. Selleks jõudu ja järeleandmatust. Lugesin hiljuti „Päevalehes“ H. R. (alias Hugo Raudsepp) märkusi „Teatriraaamatu“ kohta.³⁰ Massi arusaamatus meist on ka juba seda isandat tabanud ja mind üllatas iseäraline loogika “lüürika ja luuletaja on sugulased” (!), mis niisama kõlab – põrsas on suure sea poeg. Mis Jürgenstein on kirjutanud – ei tea ma mitte; vist olin siis just reisir Kiievi poole, seega ilma „Postimeheta“.³¹ Ja mis võib Naatsaretist mõistlikku oodata. Kui see kiitus, mis vanahärra ehk jagas, mitte rohkem meie mehi tegelikusse elusse ei vea ja endid arvustuse järele kõie tantsi tantsima ei pane. Meie jääme siiski kunsti juurde!

Tervitades. Sinu J. V.

[*Piltpostkaart. Kirjutamiskoht on määratud postitempli järgi. Adress: Г-ну / И. С е м п е р. / Вас. О. 2-а я линия / д. № 29, кв. 18-ая. / „С П Б.“*]

²⁶ Reis kodust Kiievisse ülikooliõpinguid jätkama.

²⁷ Muuseas, ma arvan (ld.).

²⁸ Arvatavasti on kõne all Noor-Eesti IV album (1912); selle sisu populaarsuse poole kaldumine, pealegi Soomest laenatud eeskujul, on küsitav.

²⁹ Elu(jõu) essents (ld).

³⁰ Päevaleht – eesti suurim ja mõjukaim ajaleht, ilmus Tallinnas 1905–1940 (väikeste vaheaegadega), alates 1908 Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisuse väljaandel (toimetaja 1908–1918 ja 1921–1934 G. E. Luiga). Siinkohal on jutt B. Linde ja G. Suitsu toimetatud koguteosest „Teatri-raamat“ (1913), milles esinesid artiklitega ka Barbarus („Draama kui müsteerium“) ja Semper („Lürismus näitelaval“), ning selle kohta ilmunud H. Raudsepa arvustusest (Päevaleht 1. (14.) X 1913, nr 224), milles on peetud vajalikuks Barbaruse ja Semperi kirjutiste aadressil ironiseerida; ka järgnevalt tsiteeritud lauseosa pärineb sellest arvustusest.

³¹ Postimees – Tartus 1886–1940 (lühikeste vaheaegadega) ilmunud ajaleht, mida algul (1886–1896) toimetas K. A. Hermann, hiljem, J. Tõnissoni peatoimetajaks olles (1896–1935), sai lehest Tõnissoni rahvuslik-aateliste ideede kandja. – Ka A. Jürgensteini arvustuses „Teatri-raamat“ kohta (Postimees 7. (20.) IX 1913, nr 206) on nurinat sõpradepaari artiklite kohta.

10. Barbarus Semperile

Galütsia rindel, 3. juuni 1915.

3/VI. 1915.

Armas sõber!

Sinu kiri on pika reisimise järele sõjaväljale jõudnud.³² Tänan! Olen nüüd harilikku ilmakodaniku igapäise elu udaralt üsna võõrutud ja keset veristustalgu kaosi paisatud. Isegi kirja teel ei saa oma sõpradega enam ühenduses olla: posti olud on viletsa poole.

Endine elu on nagu läinud unenägu seitsme mäe taga ja harilikku toa seinte vaikuse asemel ümbritseb mind tuletorude lärm ja kuuliprotside ragin nagu kiristaks ja ragistaks keegi raud hiiglahambaid ja ähvardaks Sind ära õgida kõige kontidega tükki. Siiski, – sõda ei ole nii jäle ja kole kui kaugel-olejad arvavad. Olen 25/IV hakates alata lahingute piirkonnas olnud; 5–6 päeva sai üsna kaevikute läheduses töötada, kus kuulid kui põgenev mesilastepere urisid ja ümasid. Pommide raksatused on kõrvale meeldivamad kui nende pisielukate vurin.

Nii siis – suvitad. Ja hää on nii kord täiesti üksi olla ja kõik aeg ainult oma huvidele pühendada; minu elu pahe seisab just selles, et üksiolemise pühadust sugugi maitsta ei saa, – oled nagu juhtumise viisi võõraste meesolevustega paari pandud, – natukene veidram veel kui abielu.

Sinu elu on muidugi täis põrniku ja libliku meeleolu – täieline vastand minu omale.

Olen Sulle väga tänulik, kui veel vaevaks võtad mõne epistli saata. Loodan et B. Linde mulle Maria Maarjamaa luuletuskogu saadab, nii pea kui ta trükist ilmub.³³ Õigust ütelda ei ole mind veel ükski naispoet luuleliselt rahuldanud; loodan et M. M. natukene tüsedam on kui meie enne esinenud naised. Minu töö ei saa selle lärmi sees viljakas olla; ehk pääle sõja likvideerimist lähab korda (kui enne mõni pomm kaela ei kuku) paberile mahutada, mis sõjaväljade vereaurus on valminud.

J. Vares-Barbarus sõjakaaslastega. EKM EKLA, A-30:55

Ela hästi.

Terv. Sinu J. Barbarus.

P. S. Adress: 9-ая Действ. Армия, 33 Арм. корпус, Проскуровский Пограничн. полк мл. врачу (имя, фамилия).

J. Vares.

[Kirjutamiskoht on määratud Barbaruse ankeediandmete põhjal (KM KO, f. 8, m. 12:2).

Address: ЕВБ. / Г-ну / Иоганнесу С е м п е р. / Станция Г а л л и с т. / Перн.-Фел. п.п. (Лифл. губ.)]

³² Barbarus oli arstiteaduse üliõpilasena 1914. aasta sügisel mobiliseeritud sõjaväearsti kohusetäitjana Esimesse maailmasõtta.

³³ Maria Maarjamaa varjunime all oli kavatsatud avaldada M. Underi esimene luuletuskogu. Sellest kirjutab Semper meenutustes „Kilde Marie Underi puhul“ järgmist: „1915. a. kevadsuvi. Kaudseid teid pidi oli minuni jõudnud Maria Maarjamaa luuletuskogu käsikiri, kvardile ligidases kaustas, valgete kaante varjus, mida valge siidlindiga sai kinni siduda. Aga sees oli kõik tule ja kire värvi: värsid, mis hiljem Sonettides ja Eelõitsengus aset leidsid.“ (Looming 1933, nr. 3, lk. 357; vt. ka J. Semper. Teosed XII. Mälestused, lk. 273.)

11. Semper Barbarusele

Tallinn, 26. juuli 1917.

26. VII –17.

Barbarus,

et Sa silmapiirilt ära kadusid, siis katsun Sind sel moel kätte saada, et selle kirja Pärnu saadan edasi saatmiseks.

Nüüd aga ei taha ma enne pikemalt kirjutada. Ainult ühte tahtsin Sulle teatada. Meil asus siin uus rühm, kõdunenud Noor-Eesti asemel, „Siuru“.³⁴ Asutajad Tuglas, M. Under, Adson (anderikas Võru keeles luuletaja), Visnapuu, Gailit ja mina. Septembris tahame albumi „Siuru“ välja anda trüki ilustustega. Materjaal on suuremalt jaolt koos.

Et Sa silmaveerult ammu kadunud, siis ei osanud Sind keegi üles otsida. Kui see kiri vahest Sulle kätte jõuab, kirjuta viibimata ja saada albumi jaoks midagi.

Kui album ilmunud (kaastööd saanud ja lubanud: Aavik, Alle, Grünthal, Gailit, A. Kallas, Adson, A. Tassa, M. Under, Tuglas, Tammsaare, Visnapuu, mina jne.), tahame välja anda terve rida raamatuid (Artur Waldes'i üle, Beardsley, „Fraasid“, album „Form“ jne.).³⁵

„Siuru“ asukoht: Tallinn, Pika jala torn, mille juba üürinud, ja mille parandamise boheemiurkaks oleme ette võtnud, sest tornis pole muu elanud kui tuvid, varblased ja pääsukesed.³⁶

Kirjuta pikemalt ja anna oma aadress teada.

Mis minusse isiklikult, siis olen juba poolteist aastat sõjateenistuses.³⁷ Asun praegu Tallinnas, Eesti Sõjaväeliste Ülemkomitee liikmena.

Aadress: Tallinn, Posti kast 40.

Paremaid tervitusi

Johannes Semper.

[Kirjutamiskoht on määratud kirja sisust lähtudes (vt. saatja-aadress).]

³⁴ Noor-Eesti – kirjanduslik-kultuuriline rühmitus, kujunes Tartus 1905–1907, sai avaliku organisatsiooni õigused 1912 ja hääbus Esimese maailmasõja ajal. Rühmituse algatusel ilmus viis Noor-Eesti albumit (vt. kiri 1, viide 4), koguteos „Võitluse päevil“ (1905) ning ajakirjad Noor-Eesti (vt. kiri 1, viide 4) ja Vaba Sõna (1914–1916). Tegevuse algul avaldasid mõnedki rühmituse liikmed (G. Suits, F. Tuglas) revolutsioonilisi ideid, hiljem aga pühendati enam tähelepanu kirjandusliku vaatevälja avardamisele ja kirjanduse esteetilise taseme tõstmisele. Kirjanduslik ühing Siuru tegutses 1917–1920, jätkates Noor-Eesti rühmituse kirjanduskultuurilist uuendussuunda. Kirjas mainitud asutajaliikmetega liitusid hiljem A. Alle ja J. Barbarus. Ühing andis välja kolm „Siuru“ albumit ja kirjastas oma liikmete teoseid.

³⁵ F. Tuglase müstifitseeritud kriitiline essee „Arthur Valdes“ ilmus 1918. Teiste mainitud raamatute ilmumise kohta puuduvad andmed.

³⁶ Seda seika on meenutanud A. Adson: „Pikajala torni rentisin Siurule Tallinna linnalt kuue aasta peale ja andsin nõuetavaks kautsjoniks ühe sajarublalise vene riigilaenu paberi. Torni ristisime Siuru torniks ja laskime Parikastel teha sellest fotosid, mis müügile läksid. Sellega see torniruumide klubiks muutmise afäär lõppeski, sest kapital selleks puudus meil täiesti.“ (A. Adson. Marie Underi eluraamat. Stockholm, 1974, lk. 53.)

³⁷ Semper oli vahepeal Peterburist siirdunud Riia Polütehnilisse Instituuti arhitektuuri õppima. Instituut evakueeriti sõja tõttu Moskvasse, kus Semper mobiliseeriti ja suunati Moskva sõjakooli, mille ta lõpetas lipnikuna. Juulis 1917 tuli ta Tallinna. Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee, mille liikmeks Semper oli, tegeles eesti rahvusväeosade organiseerimisega juunist 1917 kuni jaanuarini 1918.

„Siurulased“: 1. reas vasakult A. Kivikas, F. Tuglas, M. Under ja A. Adson; ülemises reas vasakult A. Alle, J. Barbarus ja J. Semper. EKM EKLA, A-84: 32

12. Barbarus Semperile

Kiiev, 23. september 1917.

Kiievis 23/IX. 1917.

Kallis Semper! Et Su kiri (26. VII. kirj.) pika ringreisi on teinud, siis vabanda, et nii kaua vaikinud olen. Sattusin polgu arstide vahetusel Kiievi, kuhu 22/VIII jõudsin; kiri oli just päale minu polgust lahkumise sinna jõudnud, kust ta siis järgi läkitati.

Siia jõudes hakkasin riigiüksamitega jändama; lõpetasin nad eila ära & pääsesin sellega asearsti nimest; tuli seega ligi kuu aega raamatute taga higistada & arstiteaduse igavat – hallitama läinud proosat veel kord mälutseda. Noh, nüüd vastuseks Sinu kirja pääle. Esiteks luba õnne soovida uuele rühmale & „Siuru“ asutajatele; olgu tema tegevuses rohkem värsket – revolutsioonilist pingutust ja taotustes ägedamat temperamenti (millest meil ikka puudus on olnud), kui endistes rühmades! Ei ole kindel, et mu kaastöö veel õigel ajal pärale jõuab, sellepärast saadan ainult ühe juhuslise luuletuse,³⁸ mis praegu siin on, kuna mu raamatud & paberid veel pärale ei ole jõudnud. Kui tulevikus mõtlete midagi ette võtta, siis ole kallid – teadusta aegsasti & tutvusta mind ka uue rühma esteetiliste kalduvustega. Võib olla mõjusid Riia sündmused³⁹ Tallinna elu pääle & ei annagi ehk võimalust „Siuru“ kirjastamist teostada.

Kirjuta pikemalt, siis vastan ka laiemalt. Mõtlen, et tulevikus mõne parema & suurema kaastööga „Siuru“ toetan & ehk läheb mul korda kodumaa linnas kohta leida. Kuidas on lugu Eesti polguga & kas ei ole sääl arsti tarvis?

Paremate tervitustega

Sinu Joh. Barbarus.

³⁸ „Siuru“ I albumis Barbaruse kaastööd ei leidu.

³⁹ Riia okupeerimine keiserliku Saksamaa vägede poolt septembris 1917.